

Holbay László Elhallgatott énekek című kötete nem teljes költői életmű, torzónak sem mondható. A szerző szinte az utolsó pillanatban szánta el magát, hogy ötven év termését összegyűjtve az olvasóközönség azon kis részének kezébe adja, akik még örömüket lelik a versekben.

Kötetünket legjobban talán ez a vélemény jellemzi: „E könyv számomra olyan – mint egy csonka híd. Egy nagy folyót áthidaló pompás ív, melynek közepét felrobbantotta az esztelen Háború. Az egyik oldalon az Ifjúság nagyreményű hídpilléréen magasba ívelő hídcsonk – túloldalon a megmaradt váz a letisztult bölcselet, az érett kor pilléréen, patinás talpazatán nyugszik. Az olvasott versek alapján csak elképzelni tudom az összekötő ív szépségét – ami nincs – ennek hiányát fájdalom. Ezt nem a költő, inkább mostoha korának számlájára róhatom fel.”

Az itt közreadott verseket többnyire a véletlen őrizte meg az elkallódástól. Hogy közülük hány kallódott el, nem jegyezte fel senki. E megmentetteket a versbarátok figyelmébe ajánlja a szerző.

50 Sk
300 Ft

HOLBAY LÁSZLÓ

ELHALLGATOTT ÉNEKEK

20962

HOLBAY LÁSZLÓ

ELHALLGATOTT ÉNEKEK

ELHALLGATOTT ÉNEKEK
HOLBAY LÁSZLÓ
DUNASZERDAHELYI ÉNEKESKÖR
DUNASZERDAHELYI ÉNEKESKÖR
DUNASZERDAHELYI ÉNEKESKÖR

DUNASZERDAHELY, 1997

A MENEDÉK KORSZAKA

1945-1948

HOLBAY LÁSZLÓ / ELHALLGATOTT ÉNEKEK

MEGJELENT A SZERZŐ MAGÁNKIADÁSÁBAN
A KIADVÁNY A NAP KIADÓBAN KÉSZÜLT DUNASZERDAHELYEN
NYOMTA A VALEUR KFT. NAGYMEGYEREN 1997-BEN

ISBN 80-85509-52-0

© HOLBAY LÁSZLÓ, 1997.

ELSŐ TANÍTÓM

Szabó Vazul emlékének

Apostol alakja azóta letörölt ábra.
Mindig így láttam, mint krétapallosával vagdal
betűvillámmal szórt utat, küzdve a Homállyal,
mely gyermekagyban trónol, s sötétebb mint a tábla.

Hogy törölt csókja szivacsával, hogy szúrt a szakállá.
Selyemsárkány lelkünk mesével szötte, majd sárga
jámbor lelke fonala volt, míg szálltunk, a spárga.
Nem is köszöntem azóta. Hát ez volt a hála?

...Mikor, mint hajó elindul az Éj korom vára,
bástyáit vívja a hajnal milliárd sugára,
ott fenn Te is aprítod a Homályt, míg nem vész el.

Szelíd vén Hősöm, minden hajnalban újra látlak,
majd leteszed a kardod, s örök Fénybe enyészszel.
Néked köszönöm én, hogy szemembe néz a Nap.

1946. XII. 31.

A SIRÁLY ÉNEKE

A galamb busong kedvese csókján,
szerelmes mese, mit szelíd szeme sző.
Lombvárából, ha vágy elűzi,
vízre száll, a szárnya lassú két evező.
Tűz csatangol vad szárnyam erein.
Árny ragyogó tollam, bár friss fehér,
gubbasztok én, Napfolt, a szárnyam sárba ér,
míg dögre keringnek többi véreim,
hallgatván megvetem a felhőtlen eget,
míg mások betegnek átkoznak engemet.
Tenger az asztalom. Szikla az ágyam.
Mikor hullámtorony sziklán habbá hibban,
kék országom a lég, Vihar a szárnyam,
s roppant erőt érzek ifjú szárnyaimba.
Tétlenség bágyaszt? Hurrá! Jó az Orkán,
felhőlobogók alatt robogó
szélvészárkányokat fúj fekete torkán.
Itthagynom nektek félszeg, topogó
lábam...
Lomha tyúkokkal a föld piszkát nem ásom,
hová félve tekintsz, ott az én lakásom.
Mikor a felhők csapzott haja
a komor ég arcába lóg,

földbe búvik a nagyszájú raj,
reszket a bárka, és sírnak a hajók.
Komor álomba zuhanva nyihog a Föld:
csatára szállok, s többé nem köt sárburok.
Zengő villám a kapum, mit süvölt
a Düh szeme, s én alatta játszva átbujok.
Mikor a szél dühös árja
vitorláimat kitarja
– alattomos gonosz szándék –
szárnyam szétvetem.
Alábukva utolérem,
táncot hány lobogó vérem,
vak dühét, mely szép ajándék,
szemébe kacsintva kinevetem.
Borzongó bál, hol velem
táncol minden elem,
míg veréb fiában a félelem ijesztő lázzá
reszket, mely bénít, megöl,
büszke begyemben gyöngyházzá
keményedik a gyönyör.
Lelkem ágait az Öröm üli.
A zúgó örvény édes gondot ad.
Szárnyam élet a szél köszörülő,
s minden karcsapásom egy-egy gondolat.
Felettem Magasság, alattam a Mély,
előttem hímezi bársonyos lakkal

hullámok hátát a közelgő éj.
„Ki törődik most a döglött halakkal?”

1946

„AZ ELSODORT FALU”

Tárt kapuk, autók, baromfi, bútorok halma,
szipegő szomszéd, szitok, eltörik egy asztal...
Ház már üres, csak a kiskert, lugas marasztal.
Nem marad itt csak rossz cserép, elhullott szalma.

Hát mégis igaz! ...jár a katona ridegen.
Fáiiba markol a gazda, s könnyektől szédül.
Jaj, annyi gyökeret tépnek ki a szivébül.
Maradni?! ...s benn szobáit méri az idegen.

Felhányt temetőlelke fáj; halott feleség,
torony, az Isten, a föld, az elrablott eleség
s a Remény, holt unoka, fekszik véres vattán.

Cseheknél cseléd a lánya, a fia béres,
a munkába őszült fejjel kényszerül a széles
világba menni... s nem jönni vissza soha tán?!

1947

SZ. I. MELLSZOBRÁRA

Ne nézz rám! Bár mindegy, ha gúnyolsz vagy kinevetsz,
vádarcom fonnyad keserűn, a nagy átok vad
prófétasorsa bús önmarássa hervad.
Mint sírkő állok, rab, kit kor bakója lemetsz.

Ó, Kor, te méreg, melyben megfullad a lélek.
Bimbófakasztó dühöd gyászos fává perzsel.
Roncsolt szárnyal nem tudok szállni a verssel.
Föld alá dugsz, rothadni vakon mint a féreg!

Képek galambraját, mely mezőmön keringett,
elűzted, eltépve puha bársonyos inget;
az álmot, mely nem tud hitet, se erőt adni.

Hát nem jön senki, ki majd igazságot teszen?!
...folyam zúg, idő vízese. Csukódj le szem!
Éj van, sötét, sivár, s már nem fog felvirradni!

1947

EGY NŐRŐL ÁLMODOM

Söpörd el szél, mint megperzselt virágok
ványadt illatát! Söpörd el szél, gőgös
vétkemet, e beteg virágokat. Mert vétek
a szerelem, mely viszonzatlan marad. Vétek
az ajkak szahaszomja, mely elhamvad az
alkonyatban. - Söpörd el szél, hisz' ki érzi
rajtuk a foganás illatát? Ki érzi rajtuk
az izzadtság sóját, mely értük borított
el roppant birkózásban az Idővel? Ki érzi
mögöttük a gigászi jégzajlást, melyből ki-
nőttek? Minek hát? Söpörd el őket szél.
Kitárom tenyerem. Söpörd el szél! Keserű
füvek szomjas mérgezett sebekre. Átkozott
füvek! ...idétlen semmik a rideg örökkéva-
lóságban. Söpörd el szél e lázas ködöt,
amelyet átzokog Baudelaire harangja! „Mon
âme est fêlée.” Jaj, mon âme est fêlée...
Ki hiszi el? Visszhangzott bennem nyomtalan.

Ó, söpörd el őket szél!

I.

Egy Nőről álmodom, ki agyam bilincset megoldja,
s márványhűvössé fésüli lázas Medúzahajam,
verslángok égboltjává gyújtja emésztő olajam,
kinek Tűznapja leszek én és merengése Holdja.

Őt szeretem én, s szemtengerén süllyesztem el hajóm.
Homloka balkonán mosolyog napozó fénylelke,
pokolból csókolna ki csókja új eget teremtve,
s meglátná bennem a királyt s a halált áhítózon.

Tavasztánccal és üvegmosollyal jó víg lányserreg,
s kutatván nem látok csak hajfüggönnyt s aranykabátot.
Hiába hát, nincs köztük a párom, szívem kesereg.

Pedig hogy szeretném, hogy szeme arcomat meghintse,
és, mint egy kislány, ki szívárványt először látott,
felujjongni szent szelidsége láttán: B e a t r i c e !

II.

Kedvesem hallgatag, akár a mély folyam,
bár tűzhányó dereng át bőrén,
lelke fátyolozza, sose láttam pőrén.
Tört szívek szobra! Hol a titok megfogam.

Szent arca titkait látni hogy szomjazom,
haja szökőkút – csacsog fülébe rólam,
képem szemében széppé mossa a szólam
s szívvarában őrzi... elmerengve azon.

Hangja mélyén nyáresti erők zúgnak
- hogy él már, tudom, keresve nem találok -
nekem mindent elhisz, s nem becéz hazugnak.

Csókéletem lesz ő s mesévé szőtt álom.
Csak Ő – még senki se hallotta a hangom,
s Királynőmmé teszem, ha elhozzák a rangom.

III.

Bíbor alkonyatban furcsa szörnyek úsznak,
csend szövi fátylát hullám fölé, még lányos
arcomra vésráncot jósol a kormányos
nékem, boldogtalan, könnyes Théseusnak.

Bizonytalanság bennem örvényli a kint,
hajóim Kréta vak borzadállyal vonzza,
test itt nem segít, sem Öntudatok bronz,
vár rémes -, s elemészt szörnyű titkos labirint.

Útvesztők mélyén vad bolyongás lesz a Vég,
ha kardom töröm, mely Tauruszt megöle.
Minosz büszke lánya - Ő megmenthetne még,

ha jeges kacaja hozzám nem riadna le.
Végső sóhajommal fel, lábai elé
e bezárt galambrajt küldöm: A r i a d n e ...

IV.

Istent, Hazát, Ideált találsz a piacon,
de Célt nem. Minden fátylat kirágtak a molyok,
múlt kísérteteként a költő némán támolyog.
Szennyes korunk tükre tán vigasztalan arcom?

Undort s ólombűnszurkot széppé nem mossák
szférát szomjazó pohárban émely italok.
Világállásban fogant, de elvetélt dalok
zokogjatok, mert sebemre nincsen orvosság!

Nincs Fönség, Isten, Titok, s az Álom sem elég.
Szétfröccsent egy Nap, láttad, mámoros giliszta?
Hordóm elszáradt, csak egy szó az abroncskerék.

Te vagy a Szó, Balzsam, enyhe Mirha.
Megmenthetsz még, ha szent vagy, finom, szelid, tiszta,
ha nem, essek, bomoljak zét atomjaimra!

V.

Bús tekintélyszakállt és komor kócbajuszt
ragasztott rám az Idő s meddő Tudomány,
melynek minden unt lapja új meg új talány,
hol zátonyra jutsz és felörlődsz, vén Faust.

Naprendszerek szívébe törni - vak álom.
Csak a boldogságom, szellemekkel részes
káprázataimban és ezer penészes
könyvben kutatom, de képletét nem találok.

Homály vagyok és az űr. Éltem tönkrement.
Börtönöm csömörködén Méreg ragyog át
bűvölve, hogy a halál csendjével felken?!

Fázom. Besüt a hold. Egy sárga Pergamen
vén betűvel bimbózza Neved sikolyát:
„Margit, hol vagy? Érted eladom a lelkem!”

VI.

Én vagyok az izzadt s elfáradt Magvető,
szűz talajok hamvas húsára epedő,
csodamagoktól duzzadt Léleklepedő,
de merengő kezem áldása - megvető.

Békét s háborút, hitetlen vérkönnyeket,
de Örömet is - zsongni fog dús kalásza -
vetek néha, ha valaki megvigyázza.
Ilyenkor titkos névre ajkam megremeg.

S az ősmélyből felbuzog a Forrás. Kevés
csillagfűl issza, gomolyog felfelé a Dal.
Nem vagy édes Magány, s nem vagy már menekvés!

Átszűrve száll, de... ó Boldogságdiadal!
Egy Hold visszadobja... és alá peregvén
visszhangul megszólal egy lány hárfalelkén.

VII.

Gyökéríma, rétsóhaj s lombpanasz száll hörögve,
forró ködhajjal fonja be a Föld homlokát, s mint erek
lángra gyúlva: villám, robbansz s rácsattansz dörögve:
Hang! Megrettentek összebújva, ugye, emberek?

Ha titokkulcstánc mámorában könnyeket marat
egy lidérc, vagy Népek szennyébe pillant haragvón,
száraz Villám sötét szemem. Dörgése hol maradt?
Valaki, jaj, szűzi bálon elvette a hangom.

S kómor vihar koronáz, s áztat villámizzadság,
hajamból tűz és gleccser foly, de torkom meg se rezdül.
Halott kolostor mélyén tivornyáz a némaság.

Add vissza a hangom, s dalban felzokog egy bűvös szifnx,
s dal száll szóorgona virágsípjain keresztül,
melyben mint holdfény a tavon – kedvesem – benne ringsz.

VIII.

Hajnalban toppantam a Bálba: lankadtan pereg
a dob, s kínálják olcsó gyöngyüket ruhabazárok.
Sátán issza izzadt lelkük, sápadtak a párok,
s asztal alatt ezer üveg üresen hempereg.

Táncra vágyó lábam béna már, kedvem mérgezett.
E lázhomokból zsongó tengerszemekre vágyok.
Hogy szomjazom én és... üres üvegek a lányok.
S bódítón párolog belőlük parfümös ecet.

Te nem vagy átlátszó! Benned lélekbort sejtek én,
ha egy cseppet is adsz, örökké áldani foglak,
ki oly szeliden vársz, s merengsz magányod rejtekén.

Verságyat vetek, s ráfestem fátyolul a mítoszt,
örök Olimposz márványcúcsára feldalollak
és meghalok – túlkacagva részeg Dionüszoszt.

IX.

Azóta örök gondja lettem – „S hol van fiad?” –
már nem is kérdik. De mindig megveti az ágyam,
hogy ha visszajönnék már megvetve találjam.
Minden neszre rezzen: „Jön” – álmából felriad.

Ha vasal: „Ezt ő viselte.” – „S mért sír?” – csak kertel.
Tésztát gyúr: „Éheznek?” – Esik: „Megfázik szegény!”
Ha gúnyolnak: „Az én fiam nem olyan legény!”
És ezerszer felsóhajt: „Jaj, minek is ment el?!”

S hangja elfullad. Szemei alkonyi Napok,
mindig fürdeni szállanak könnytavak vizére.
És a rossz, elsírt sóhajaiból én hullatok

ezüstöreg gondhavat bánatos fejére.
S békét nem lel sem itt, sem koporsótanyán.
– Ó, mondd, úgy fogsz majd siratni engem, mint anyám?

X.

Zöld iszonyt ringat sötéten a hínárhullám,
szűz holdfényre sóhajt fel egy elsüllyedt hajó.
Egy kagyló szétrepedt szíve szülte szárnyaló
méhem, mely tengeren kering, azúr hullán.

Nem habzsongás, más vonzza már. Szárazföldnek tart,
hol mámortömjént pihegnek büszke dáliák.
Nyílásra hívja, várja egy szende kis virág,
s rózsaszőnyeget hiába szór elé a part!

Bámulón egy kék harangvirág pillant felém,
s szemvarázstól bénultan hull a méh.
– Csukódj rá, és öleld át húsfaló szírommal!

Ne engedd el! Fojtsd bele Lelked Méztavába!
Mert, ha nem, visszazáll csupa álomrommal,
s beteg lelke illatodtól örökre kába.

XI.

Tűz s Éj lánya, bátyád a Vér, s Halál a húgod,
 új kincsekbe markolsz, s elveted, mi gyatra,
 gyűrű gyanánt száz férfit csavarsz ujjadra,
 s aki beléd bódul, csókod után felrúgod.

Örvény a szemed, ajkad méreg észet kimarni,
 varázsodból fonsz végzetkötelet, leláncolsz,
 kintől sírva alélunk, s vágyainkon táncolsz.
 Ó, Carmen! Megfojtasz, de nem engedsz meghalni!

Nézd! Tömeg vár térden! Neved sóhaja röpköd,
 s szívünkbe harapsz, mint más kóstolja az almát.
 Héját, ha fanyar, gúnyosan szemünkbe köpöd.

Arcod nem érzi Vénség zsarnoki hatalmát.
 Akkor - hogy mit ért volna - megértenéd talán
 egy igazi Don José mexikói kis tanyán!

XII.

Ónkínjaink könnyén át, mely a szemünkből csüng,
 szerelem szívárványideált vetít: a Nőt.
 Lelkünk szőnyegét göngyöljük lábai előtt,
 s a nő csak kacag, és összetöri a szívünk.

Nem! Szívem össze nem töröd... Ég rá a tanú!
 Felgyújtottad, s most elég a Vesta-templomod.
 Játszhatsz, hevíthetsz, de már el nem olthatod.
 Íme, a szívem: egy marék illatos hamu.

Elvérzek minden Golgotán gyógyírt keresve,
 a Fájdalomtól a legszebb szavakat hozom,
 és zsoltárfüzérré fonva neked áldozom,

s hamuszívemmel együtt elrejttem a versbe.
 Édes bosszú, de silány, egy a bolondéval.
 Nem te leszel - kedves -, aki ebbe beléhal.

XIII.

Az Ihlet szült meg engem, s nem legendás korok.
Csillagkűszöbön bolygóholdakkal golyóztam,
s markomból kihullva – ha el-elálmodoztam –
tűzesővé gyúlva málltak szét meteorok.

Utánad jártam éteri viharok hátán,
szférán, hol kristálygleccserré olvad az azúr.
Egy Nap mögül szemével szívembe szúrta az Úr,
s belőlem összeégve hullott ki a Sátán.

Eltévedt fények jégmezős útján terelget
a Magány, az Ünnep untat. Szívem megfagyott.
Hogy hittem én, hogy van szárnyad – s hitem elhagyott.

Leszálok keresni egy könnycseppnyi meleget.
Mint utcák rongya bolygok, én a föntség-herceg.
Titokkisasszony itt lenni is téged kereslek.

XIV.

Lelkemből kicsordul már a szerelem méze,
van-e pirosabb, mint érett cseresznye-ajkam?
Nincs, kinek halk lelkét glóriámul akarjam,
nincs, kinek ajkán csókom a Mennyt felidézze.

Földön sem él! Kerestem. Födik tán sírrögök?
– Éji szél hátán bolyongva egy ablak mellett
hallottam sírását tegnap: „Ó, megszületett!”
Azóta álomébren dajkadalt dűnnyögök.

Távolból szeretném gyomlálni félénk jaját,
lelkét fésülném, vágyat lopnék a könnyébe,
aranyimákat írnék az imakönyvébe...

...Mire nékem fonnák be selymes menyasszonyhaját,
mire az én lelkem ragyogna szerelmes szemén...,
s várna... Addigra már koporsóban fekszem én!

XV.

Hangod méhreja betömött fülemet fúrja,
s méhkas zsbong, ha öklöm ólmán át egy bejut.
Neved rajzolja rét, felhő, napárny és tejút.
Kitörlöm onnan... és... törölve írom újra.

Ó, Nap, vakítsd ki képét, mit szememre festett,
s kongó dómom rózsablakán szűzi lélek
színes mosolyt hintesz bennem. Hogy letépnélek,
de síromból lidércclángá űzne ki tested.

Ha te hozod a halált, nem kell... Nem tűrhetem.
El... az ürbe... egy messzi kihalt hideg holdon...
Hiába... Hozzád láncol az Isten... Nem hordom

titkom tovább... E tört angyalt lábadohoz vetem.
Ha nem kellek, rúgjon pokolra büszke lábad,
egy szóra hozzád mégis felkúszom: Imádlak!

XVI.

Komoly fehér szüzek s koszorús kislányok tarkán -
mint ünneplő utcáim zsbongó vére -
miattad siettek szívem főterére,
mikor álldogáltam várva rád egy mozi sarkán.

S egy csapat kölyök jött, csupa rongy, maszat, kóc s tetű,
bámészan. S rút festett nők közömbös képe.
Koporsó mögött szipogott házanépe...
csak száz húr siratta, hogy elpattant egy hegedű.

Vártak. Koszorúk... oltár... sok telt kiskosár
hervadó szírommal, könnyüktől csupa sár,
cigánykölyökhad-tiporta arcom maszatos, fás.

Lelkemből új özvegy friss sikolya törtet.
Hogy nem jöttél - szívem végleg összetörted.
Most bús szüzek viszik, s daluk egy roppant zokogás.

XVII.

Új dalt fogantam én, míg vélem először táncolt,
szilveszteréj babonás tükrén, feshő rózsában,
egy arkangyal hitével derengő arcát láttam,
szeme szörnyű titokkal üvegsziklához láncolt.

Szentáldozók áhítatával bámult és koldult
egyre szomorúbb lelkem béna üres pillantást.
Három év után, Szilveszter, jövöm mért mutat más?
Zavaros vizet? – A rózsza kinyílt és elfordult.

Meggyúltam, s látám összegyúrte arcom, csupa rojt.
Voltam kohó, s köves szívemből az arany kifolyt,
szenvedtem belőle Csillagot... eldoblak. Vége.

Csillag, hogy mi a szerelem, csak mi tudjuk ketten.
Menj, zuhanj át az eget időtlen éterében,
s hirdesd: nem halok meg én, mert igazán szerettem!

XVIII.

Ó, Hajnal! Csaták! Rőt ég, hol vesztes vére gőzölt!
Mint lecsúszott palást bukott le válladról az Éj,
s tömjénes himnuszt orgonál a felkelő napkaréj
s ím felébredt az Isten, mert... mert a Lelkem győzött.

De fényszablyád éle kicsorbul – jaj – ha jó az Est!
Mint füst, fakultan égbe szállsz, aranyruháid óvva.
Tárt marokkal millió csillagot utánad dobva
pokoli éjek legmélyéről felbukkan – a test.

Fölém borítva kéjes vigyorát belém kacag.
Lázás vérem szántják kigyulladt olajos hajók.
Hajnal! Hívlak! Lelkem! Hol vagy? ...üdvözítő csók!

Irgalmazz lány, vagy temess el, de megkívántalak.
Csókolj meg, s megszentelsz, ajkad enyhébb, mint a
balzsam, s összezúzom az Éjt, s a Hajnal újra felharsan!

Zuhataghaja kibomlik kehelyarc-vázából,
mint hómező-homloka fölött halálos felleg,
ajka oltára parázslik egy csókos istennek,
s titkos finom mosolyában sírkerteket ápol.

Keringő illata bálók mámorába ringat.
Forró gejzír-hangja csókolja felhőtlen lelked,
hangjában egy angyal elégett szárnyakat emelget,
s jégvirággal koronázza meddő vágyainkat.

És ha kibámul kíváncsi várkisasszony-lelke
börtöne ablakán álomszött lovagot kémelve,
s Ő nem jön, csalódva zárja rád pillái rácsát.

Gleccser folyik szíved tavába, s villámsújtva állsz,
majd így szórja arcodba végzetes varázsát:
„Tépd szét magad, de kulcsot hozzám nem találsz!”

Ha kimúl a Nap, s szemére könnyek fátyla fagy,
keselyűgondolat tör rám, s kimarja velőm:
Eltépi arcod az Idő! S megbámul merőn.
Jaj! Mit tegyek, csak te nékem szépnek megmaradj?

Száműzöm az Őszt, s az Éjnek mély kutat ások,
a felkelő Napot az ablakodba kötöm,
egy ezüstszaladért az Időt összetöröm,
s megfojtom a Halált, ha sérti pillantásod.

Lelkem Virágvasárnap, szívem Jeruzsálem,
ma szemem szerenád, karom parfümös hárem.
Vérajkam vár, hogy titkodhoz csókkaput vájjon...

...De látom, nem szeretsz... Ez téged, ó, ne bántson!
Mint hóvirág alól a hó, könny fűzfaháncson -
eltűnők, hogy bús szerelmem néked ne fájjon!

XXI.

Tégedet látván szemünkről lehull a hályog,
s az Ünnepejnek lázas harsonái hívnak,
dómot építenek, s véres háborúkat vívnek
csókodért, s érted elkárhoznak a királyok.

Rabszolga szerelmét száj nem kürtöli széjjel,
lábnyomod gyűjti, s fátylad imádni nem unja,
egész nap rád vár, s jöttödre szemét behunyja.
Hullasd rá a hangod, és... nem alszik aznap éjjel.

Ó, jaj, egy új szolgán csillog csókod ékszere,
s bíborpalástot ölelsz reá... Van rá okod!
Király voltam én, de hullj hát hermelin s vele

gőgöm aranyaszakja. Sarutlan szobrot állok
termeidben, s széttéptt nagy szívemmel várok:
Legyezgetem csókba bágyadt gyöngyös homlokod.

XXII.

Most már jöhetsz Álom vagy Halál... végre láttalak,
s arcod szemembe szűrtem, mint hajnalt a harmat.
Most roskatag hajó süllyed el s véle hatalmad,
s lezárják pillám kagylói, e gyöngyházú falak.

Mint az elveszett őstengerek alján álmodva
kavicsból gyöngyöt hizlal a hullám ringva lágyan,
szemem lesz bölcsőd, hol öröknek ringat a vágyam,
s örök fényben ég majd korhadó koponyám odva.

Mert meghalok én, az Idő rámtipor nyersen,
s foszlott lelkem elbolyong, mint száműzött lidércek,
tudom, hogy csak a penész olvassa majd a versem.

De te tovább élsz, mint szobor, vers vagy
márványbércek
szemeim gyöngyében, melynek nem lesz soha mása.
Az idő ellepheti, de a kincsszomj majd kiássa!

XXIII.

Eposzruháját vad nép szőtte ősidőkön át,
magány volt a teje s bölcsője beomlott kráter.
A Való első randevúján mocskokká mosták el
szárnyairól özönvizek az álom himporát.

Bősz orkán zokogta benne át a tavasszongást,
gyopárhavas rétjei szűz lábnyomokra vártak,
daloló árvíz erejét megtörték a Gátak.
Friss láva volt, és szoborba hajlota a lemondást.

Elhagyta Időmostoháját, ki elvetélte.
Kacagón lépdelt az álmok ormán, s nem kísérte,
csak a Halál, mint bolyongott fenn fényözönben tisztán.

Lehúzta a vágy. Azóta haldoklás a bája.
Ne szánjátok virággal hát! Egy Trisztán
álmodik alatt, kinek nem volt Izoldája.

XXIV.

U T Ó H A N G E G Y K É P R E

Bűvös tavaszlázban új csókok szomja csobban,
polipkarú vágyam emésztő lángja kénes,
de vérem nem nyargal már, mint megvadult ménes,
ha képedre nézek, szívem már alig dobban.

Ó, százszor tiszta szerelem, éber éjszakák
szűrték, csiszolták, s lelkemből nőtt, mint a gomba.
Egy hitvány perc alatt, mint felrobbant bomba
eltűnt véle az Erő, Hit, Álom s Ifjúság!

- Csonktornyok, sebhelyes utcák, gyomhajú romok -
között tépelődve, ha néha rád gondolok,
szerelmet üzve, e bennem hiányzó velőt,

széthulló ház pincéjében, csak ez áll épén,
kis angyal surran, korsóval kezében,
örökmécsesbe önt olajat egy szentkép előtt.

SÓTALAN ÉLET

(Papírszeletek egy fogoly mellényzsebéből)

Mikor az álom oldalára fordult a földgolyó,
a várakozás elszenderítette a hajnalt váró virrasztót.

A rózsaszínű tiszta csöndben az ég Szellem-
jósága széthintette könnyeit, a gondolat-harmatokat.

Kinek álmát éberré könnyíti a vágy,
felébred a hulló angyali mannára.

Azt a néhány cseppet betűk gyászába temetem,
mi rám hullott, mert ha le nem írom, elfolyik csendben
a füvek alá...

Furcsa élet...

Reggel felébredek, mint a föld fia a testet-
len anyag öntudatlan álmából részegen felriadva.

Mikor a délelőtti szél befúta az álmok
lábnyomát, a sátorból kilépek.

Az Örök Arany Ajándékozó hócsúcs-trónjáról
alámosolyogva rózsalángú fátyolt szó az Ifjúság görög
istenének táncos testére. S megértettem a lombzene-
karok zsongása közben fennkölt pacsirták örök ígét.

A konyhák déli füstjét a kis vályúnál az embe-
rek között egy falka visító malac várta. És mikor tehén-
szájam jóllakott – s lekopott az ég rozsdás kárpitja – bú-
csúval a kezében ezer kis embrió integetett a Lélekhatyú
fehér szárnya után, ki szomorúan tűnt el a fellegekben.

Hanyatt a forró fűvön, gond és gondolat nél-
kül élveztük a meleget és az égről lepergő semmit.

Majd szakállát tépi a tudós.

S fájni kezd a Nap halála, a szabadság és a bi-
lincs. Sójajok tava nyöszörgő lelkem. Megvénülök. Ősz
múmia. Kiszáradt tenger...

Az Est befogja rezgő ujjai hamvával szemeim
lázát, s a holdfényvitézek ezüst kürtcsobogására
gomba-kunyhók varázslakói.

Az ifjú halász, kinek gyöngy a háza,
harmatcsöpp kincsű király zenés leányaival
jő titokpalástja alatt a gyermek aggastyán:
a Mese,

hogyan vágyam váró nyáját leigazza.

Ha nem engedik be a mennybe,
az én lelkem a pokolban is örök.

Napok óta éhezõ állatkert a gyomrom, csont-
vázzá aszott vadak görgetik ketrecük rácsát:

Enni, enni!

Fantáziatemplomok kupolás freskóinak fes-
tését abba kellett hagynom, hogy borsót lopjak, csalánt
szedjek, málnát lejeljek az ordító csordának.

Jóllaktam, hogy a mozgás nehezemre esett,
mégis sóvárogtam az éhséget betöltõ falat után. Lelkem
éhségét láttam a kinyújtott karokban.

Lelkem volt az éhes.

Majd ismét éheztem, s elfáradtam, míg gyom-
rom magtárait meghordtam.

A felhõk kusza rongyok lettek, az erdõ fái rot-
hadást csepegõ esenyõk, mik eltakarják a Napot, az ál-
dott meleget.

S lábam rá tud lépni a virágra...

Szomorúan láttam, mily bamba tud lenni a
jóllakott Oroszlán.

Jégbarlangban feltámasztott homlokkal ülni,
térdig érõ szakállal ezer évig és folyton törni a fejem egy bor-
zalmas káromkodáson, amire felfigyelne a bezárkózott ég.

Hiába vet dühtengerünk Himalájákat, egy
fűszál sem remeg meg tőle.

Mily tehetetlen is vagy ember: dühödõn csak
mosolyognak a csillagok, nemhogy rádszakadnának,
sõt gúnyosan másfelé hullanak.

(A merkendorfi mámoros éji beszédek emlékére)

Vannak Szikrázók,
lobogó Lángok,
de fagyú nélkül.
S kik lángtalan
a földre születtek,
de szívük edénye
olajos korsó.

Ihletett művek
tisztelt lépcsején
pislogó lánggal
ég az örökmécses

Ti lángtalan Lángok
forró olajjal
öntögzessétek
tűzpiramissá
a halkuló mécses!
Az Alkotás szobra
az égig ragyogva

a Te fényed is
hirdetni fogja,
Te lángtalan Láng!

Retting, augusztus 21., Entlassunglager

Tenger!
Hát ismét kísértesz?
Miért vagy ma oly titokzatos?
Eddig azt hittem, hogy a titkok kínai
császára én vagyok.

De látva szürkés ringó kék ruhád, átlátszó let-
tem, mint az üveg alacsony kunyhók ablakán, melyen át
a lázadó éhség szemei karikáznak.

Palotád tarka kövű lépcséje végtelen hosszú,
s oda belépni senkit el nem tilt a törvény.

A töprengés mérlegén a serpenyőbe állva,
míg túl kincseid súlya vonz belépni, érdemes levetni nap-
fényruhám?

Búcsút inteni a légnek s a csillagoknak?

S hullámkapud zárát némán megnyitod.

Szörnyű beteg sasnak lenni,
egy odúban elpihenni
s bámulni egyre az eget,
mely már hiába integet...
Óriás szárnyai cserbenhagyják
s kikezdi húsát a hangyák.

E G Y E R D E I M A N Ó I M Á J A

Flunkau

Ünnep nekünk mindennap, ha süt a Nap
a ruhánk arany heve,
esténként lágy ajkunk ágyán alszik el
az Isten szent neve.

Mikor a holdsugár pici ezüstcipőben finom
menüettet táncol a lombmező szőnyegén, az Est barna
dómja borul a zöldkarcsú faoszlopok éjbe nyúló vállára.
A levélrések fényablakán át a Hold élő freskókat fest a
dóm falára, melyet a Csend emelt, hirtelen, körülvenni
Tégedet, porba hullott emberke, ki térdelve hajolsz ham-
vas parázsú mécsesed fölé.

Emlékrímek harangjátékán elmerengni jó,
az elhagyott boldog időkre, gyermekkor első álommézét

nyalogatni titokban, sóhajvitorlásokat küldözgetni s szent tisztelettel gondolni a nőkre.

Míg a test lombkunyhóm küszöbén a bánat kockával malmozott az álommal, Lelkem fennjárt az Olajfák hegyén, s holdfényglóriában a csillagoknak a Honvágyról énekelt.

Bocholt, október 29.

Eljutottam a Fenékiig!

A legmélyebbre, hová ember eljuthat.

Pokolpincék iszapaljára.

Én, a káromkodó Jób szemétdombok temetőjébe, s vakargatom az éhség üvegszilánkjaival lázongó tehetetlenségemet.

Részeg üvöltés helyett csak összeszáradt belem korognak.

Végtelen bűz,
megrohadtam.

S megenném a saját lábamat.

A második éhségből.

Kitől elvették a halált, s életet nem adtak, ki nek higgyen az?

Mit reméljen, ki már gyűlölni is gyöngye szertelni nem szabad. Kit áldjon vagy kárhoztasson, kit köpjön le nyáltalan szájával?

Feltörték az Isten pincéjét nagyszájú naplopók, s az Isten – hogy megmentse – mind kiitta borát.

Most részegen hempereg a bársonyos lépcsők kusza lepedőin.

Láttam a Föld zabláján mámoros nyálat csorgni, s hogy lógott a kantár szabadon a levegőben.

Lemondanék a papírszelet-kenyeremről, de elszakadna a cérna, mely Szíriusz szögén lóg.

Ó, bár szakadna el!

Lakatlan sziget legékesebb dáliája elhiszi-e magáról, hogy szép, ha nem dicséri senki?

Mit kérdeztek engem? Akik nevetni tudnak, azoknál van a bölcsesség!

Sokat kívánsz tőlem! Hiszed tán, hogy a száműzött paradicsomot elfelejtette valaha is Ádám?!

Merkendorf

Olyanok, mint a felhők...

Felkelt a szél napkeletről, hol esti pamlagán pihent, s terelget minket, felhőtulkokat az ég fehérhínáros mezején. Majd megunva a Nap hevét, az erdők árnyán déli álmán szendereg.

S mi tanács híján lánctalan egy mezőn topogva állunk. Majd a déli szél kutyái Észak felé hajtanak. S nem tudjuk, miért, hová!

N Y O M A S Z T Ó

Tikkadt lázmesterek cserepezik ki száraz ajkam. A lustaság buta nyája végigtopogja erőtlen testemet. Kincseim bágyadt barlangján elolvad a lakat: hurrá, most mindenki szabadon rabolhat! A hiábavalóság vágytalan unalom-elefántja már emeli szörnyű talpát forró homlokom fölé!

Jaj, mozdulni nincs erőm.

A párolgó mezőkre rászakadt a balzsam, a telt felhők keblei bőven szórták a vizet.

Hűvös a rét, a testem is, csak a lélek izzik tüzes vasparázson.

Szörnyű az élet, pokoli táj!

Akár üres vagy telt a gyomrom, egyaránt fáj.

Versembriók kórusa a mennyből:

Anyánk, ne örülj meg! Mi lesz velünk, meg nem született gyermekeiddel? Mi napfényt akarunk!

Költő: Emésztőbb az órák tétlen fájdalma, mint gyönyöre a szülésnek. Gonosz varázslat tiltja születésetek! Jaj nekem, de jaj nektek is!

Egy embrió: Sírjatok hát, minden elvetéltek!

A rongy pillanat gyilkos kése meg tudja ölni azt, ami örök. Hiába kiáltunk, nem hallja meg senki. Ordítsatok, üvöltsetek hát!

A Kar: Ó, mentsetek meg az örök anyákat!

Ím, visszajöttem a Halál partjáról.

Ne kutasson sóvárgó kezed!

Semmit se hoztam az elmúlt időből. Csak néma szenvedés duzzasztotta tarisznyám, azt is kiöntöttem házunk ajtaja előtt.

Egy ismerőssel találkoztam, aki elkísért, a Vénség, s többé el se hagy már soha.

Mért kutatsz hát?

Onnan jöttem, hol az ifjúság éhen halt a reménytelenség ravatalán.

Csak lelkem foszló ingecskéjét hoztam el kapucának fájó lábaimra.

Ha tudsz örülni előtted álló fáradt arcomnak, mindent odaadtál!

A KIBONTAKOZÁS KERESÉSE

1950-1956

HÓVIRÁGHOZ

Durva Tél fagycsizmája még keményen tapos,
az árkokban makacsul menekül a hó,
vidoran vadássza az ifjú tűzgolyó,
a Nap. De mohó szívünk konokul jégcsapos.

Hogy szűkölt, tombolt rablómód – reszkettek a fák –
százezer bimbó gyáva gyilkosa, a fagy,
sután sajog a föld, mint fájó fáradt agy,
sóhajából született e szende kis virág.

Holt avar közt szerényen harangoz: Higgyetek!
A Tavasz csak késik, új hősökre vár
tömjénárral, borral, szirommal csüggeteg!

Ki gondol rá, ha rózsákkal lángol majd a nyár,
míg meszes veremben nyugszom szétroncsoltan,
hogy a nagy Tavasznak hóvirága voltam?

1950. március

HAJÓGYÁR

Reggel palotának láttam, az üvegfalak
beszűrték a napot a roppant hús hodályba,
hol nagy hajók heverték szeletekre vágva,
mint szakács asztalán a nyitott hasú halak.

Száz kalapács döng - megsiketít a lárma.
Itt hordavázhoz pléhpickelyt ragasztanak,
kék lidércfény vakít, fenn hadonász két alak,
fejükön torz sisak, olyanok mint a lárva.

Váratlan csönd. Fütty! Lenéz a daruslány végre,
s átemeli lemezünk a hajófenékre.
Lenn letaglóz a zaj, rozsdás hőség fojtogat.

Hegesztöm villámot gyújt, füstje marón hatol
föl, vörös szemekkel látom a hónom alól
a rekeszfalon játszó munkás árnyékomat.

1956

ÜZENET MESSZIRÓL...

Berda Józsefnek

Ó, fűszeres levesillat! Ínyenc toka
s könnycsiholó csipős ízes reszelt torma!
S gyöngyöző nedű! S a fénylő fejek soka
fölött áldást osztó kedves püspökforma,

Te, kit sosem láttalak, de megértelek,
bár nagy köztünk az Űr: Néked legszebb ékszer
a teli pohár, s múzsád - a friss ételek...
Nekem nehéz kín az evés, gyötrő kényszer -

mégis, nálatok, mikor fűрге szárnyat bont
s csatáz az elme, foly a bor, mint a szitán,
nálatok szeretnék pici csupafül pont
lenni egy éjbe nyúló szellemes vitán.

Rögtönzés, 1956. augusztus 12.

A GYÁR

...S jött a hajnal rózsagallyal a sarkán...
Kőcsápjain ónködöt fúj az égre,
s a fázós, siető, gyűrött emberkékre
rácsfogú torkát kítátja a Sárkány.

Az áldozat kezesen, mint a bárány
sűrög, szolgál, vérét ingyen adja,
kerékbe fogva hidegen hajtja
ezer dübörgő, merev kormos Bálvány.

Szörnygyomorból, mely kiszív, mint a járom,
(pereg róluk a hit, mit kent az álom
rájuk) hazatart e szenvedésdagály,

a mosolytalan nép sápadtan, nyersen,
s lerikolt rájuk, mint frivol papagáj,
fejük felett a tábla: Munkaverseny!

DISZNÓÖLÉS ELŐTT

Vacog az éjfél; különben minden csendes,
a Hold – jégtündér, korcsolyáz az ég taván.
Csak egy hízó hortyog az ól fagyos haván,
nem setjve még, hogy hajnalban jó a hentes.

Fél a csillag is, fátylába búj, hull, szítál
a szorongás – szűrő tűhegyű jégdara,
rettegő takarónk beszózza zúzmara.
Szék reccsen... Kopogtak? Jaj! Ajtónkban ki áll?

Nesz... Szív dobbant?... Boldogan: ez csak egy egér,
menekül szegényke, kapar, keresi a rést.
Agyunk zakatol... Az ember sokat megél!

Csend itt némaság, eb szűkülne, de nem ugat...
Hogy torkunk vágják, már fenik ránk a kést,
míg győztes mámorában horkol a Nyugat!

1950-1951

TESTVÉREM VAGY!

Testvérem vagy!

Ki alázattal hordod a zsákot,
mit örök robotban ont a malom,
ki éhes marhának a szecskát vágod
– ó, testvér, halld meg halk szavú dalom –,
ki szénhegyek közt forgatsz lapátot,
hogy ablakunkból a jégvirágot
lelelje a jámbor józan meleg.
Ki hajnalban a kocsi bakján ülve,
fagytól borotválva, széllel fészülve
mindennap buzgón begyűjtöd a tejet.

Testvérem vagy!

Ki ércet fejtve kúszol tárnákon át,
kit vörös fénnel aszal a kohó,
én testvéremnek tartom, s a katonát,
kit nap cserz a vártán, vagy belep a hó,
s aki bizton tudja, ki az ellenség.
Diák, ki szomj vagy és elevenség,
tanítóm, ki tanítasz rekedtté válva,
ki forró gőzben más ruháját mosod,
vagy ki sínek útvesztőjét taposod
éji ködben vaksi lámpád lóbálva,

testvérem vagy.

Névtelen testvér, kit nem csábít rang,
bocsáss meg, mert szám, ha látlak, nem köszön,
hisz sapkám súlyos, mint mázsás nagy harang,
s önhitten hittem, hogy nincs hozzád közöm,
s hogy kezed tán soha meg nem rázhatom.
Egyek vagyunk, egy szív, egy láng, egy atom,
a veszély láttán bátran és komolyan
fogjunk kezét, mert egységet követel
ma minden dolgozó, s együtt menetel
az egységes nép, mint áradt nagy folyam.

NOVEMBERI TÁJKÉP

Meztelen fekete tájék, bús egén
tintaszínű ingén utazik a hó.
Nézem az autóbusz sáros üvegén:
hogyan lohol tova a sok villanykaró.
Kanyarog a dülő tócsába fúlva,
fiatal faszor kíséri, mint
rossz seprőfejek nyéllel földbe szúrva,
agg felkiáltójelként rájuk tekint
egy nyárfa. A cuppogó sárban gázló
lovak hátáról enyhe pára száll.
Szélben vonaglik itt, mint törött zászló,
útszéli felejtett kukoricaszár.
Frissen szántott tábla, mint fekete tó
csillogó hátú fekete barázdák
mint hullámok futnak - szállingóz a hó -,
gyűlnek a varjak, e sötét garázdák,
egy traktor fölött, mely dübörögve szánt.
Csupa erő ez, robogó vasbatár,
oly fürgén hasít át gyors hajó gyanánt
szinte felszisszen a hullámos határ,
míg a búza a maszatos hantok alatt
zsengezöld lándzsával nesztelen sarjad.

1956

56

A HALLGATÁS ÉVEI

1957-1990

SEJTELEM

Mint a tintába mártott légy,
melynek szárnyait kitepte
vásott diák, valami Sors,
papírra téve a lépte
baljós csikokat húzva gyors,
mint aki sejtí, ha megáll
...pont... hómezőkön fagyhalál.

Rozsdás fejem őrült kazán
szelepjét vízkő ette meg.
Unt ócskaságok halmazán
gyúlt máglyaszeméttől remeg
az ócska foltozott kondér...

Mondd, mi lesz, ha még több gond ér?
Minek a toll, fásult kezek?
Egy robbanás és... nem leszek.

Mint bankrabló sietve gyűr
zsákjába pénzt vagy aranyat,
úgy kirabolnám magamat,
mielőtt a gőz elvegyül
a köddel. Rozsdás lemezek,
vércafát, pár garas, papír...

Mondd, kinek fáj, ha nem leszek?
Pénzmagom sincs, se kő, zafír.

SPLENDID BALKONJÁN

Komor az ég, mint a vén szemén a hályog,
ömlik a víz, a felhő felhőre sarjad
- lemossa a fáról azt a néhány varjat
ott lenn. Az idő fáj, tőle majdnem hányok.

Unalom áztat, hogy mállok, mint a vályog,
S íme: vadul vijjogva, bőszen, mint a vágy
morzsát marva-tépve ront alá, hogy majd lágy
ívben húzzon vissza fel a raj, sirályok

pimasz, éhes hada gomolyba keringőz.
Egy perc tán s vége. Egy-kettő még elidőz,
elvonulnak. Marad a lila horizont,

meg a varjú (egyre több) akárhogy ázik,
gyászos füzérként ring a fán, hol tanyázik.
(Varjúátok, mit fejem fölé font a Gond.)

1983. január

HANYATT A VÍZBEN

Se csillárbár, lomha nő, márvány hotelormok
közt pezsgő muri - pénz pattan, mint a buborék -
nem érdekel, se sok aggszűz, tisztos nyomorék.
Alábukom, s a habzó vízben széjjelomlok.

Pillám lezárva, melynek súlyos selyme hulltán
felém Bagdad szőnyegén... a Mese imbolyog.
Kínos meg nem élt emlékeimben táncolok,
mint csábos hurik közt pipázó kéjes szultán.

Az idő fennakadt... a víz locsogó ríme
zsong körül... hasadt ég felhő szegélyén íme:
ülnek, mint a fecskék, alig fogant - alig élt

versek Nászra várva, melynek ritmus a húsa:
„Lesz-e formánk? Vérünk? Segíts, ó, távoli Múzsza!
Vagy váz marad, láz, árny... mindörökre elvetélt?”

Póstyén, 1983. február

EGY SÖRBÁRBAN

Vázlat vagy impresszió

Gyötört a szomj. A körúról letérve
csapszékben várt a zaj, a füst, olcsó flört.
...De nézd: egy tündér, ki száz korsóba tölt
- tompa törpék közt bájos Hófehérke -

vágyat, s mint mosolyát, úgy osztja a sört.
Zöld sziget a pult, talponállók férgé
nyálat fröcsög, nem jut el élcek mérge
lenge lényéhez, mely betölti a kört.

Mintha réten állna... elnéz - ó, érd el -
hangyák fölött... messze sejtí a Napot.
Madonna? - Mily rúti ajánlatot kapott!

Feléje nyújtva társam, szinte térdel,
üres korsó-kincsét bús szentté váltan...
(habot csókolva dachból háttal álltam)

Nagykörút, 1981. április

A DARKOVI PARKBAN II.

B O L Y O N G Á S   A Z   Ő S Z B E N

Körbejárok
időm töltöm,
meg-megállva
s tovább rögtön.

Faóriások
- üres börtön.

Elnyedve
minden ideg
ajkam kemény,
szótlan, rideg,
szólana bár
- úgyszincs kinek.

Körbe járok
körbe-körbe,
mint a farkas
vájti gödörbe,
ketrecbe kit
csaltak törbe
(milyen óriás
s milyen törpe!),

mint kit ítél
    gonosz Párka,
vergődni, mint
    üres bárka
kőszirtekről
    kősziklára.
Szár az ágú
    fenn a tető.
Belebotlom
    - korhadtt fatő.
Sárguló gyep
    mint etető,
melyre enni,
    mint a madár,
sárgarigó
    - levél leszáll,
halkan, puhán,
    mint a madár.
Ott is marad
    fekve holtan,
megtapostan
    megtiportan
(talán én is
    ilyen voltam).
Mennyi színes
    levél-regény.

Szivárványszín
    álomlegény!
Milyen pazar,
    s milyen szerény.
Nincsen célom,
    de csak megyek.
Előttem e
    hullahegyek.
Céлом nincsen,
    mivé legyek.
Elér, gáncsol,
    sarkamba köt,
háló, befón,
    mindent beföd,
mindent beföd
    a köd, a köd.

HALK MEDITÁCIÓ

M. L. King halálára

Megölték,

ahogy a nyulat szokták a mezőn.

Az utcaseprők és hamukihordók

- kiket észre sem vesznek az utcán -

támogatására jött,

hogy nagyobb darab kenyerük legyen,

jól fésült ordasok közé a kisvárosba

- széles kalaplengetéssel toldja meg bátor mosolyát.

Így fogom látni mindig magam előtt.

S íme.

Szívtelen suhanc a cinkét ingó ágon -

célba veszi őt lakása erkélyén

az arcnélküli, ezerkezű Nagyhatalom.

Őt,

a nincstelen lelkészt,

ki csak azt akarta,

hogy a fennen hirdetett igazság

az egyenlőségről és szabadságról

ne csak egy bőrszín kiváltsága legyen,

mely fehér színét talán

a jégkorszak olvadási rémülete okozta az anyaméhben?

Talán!

Már szól a gyászszertartás...

bátor hangja elvágott huzal,

döbbsent csendet vájt milliók szívében.

Szíve nagyobb volt, mint Amerika.

Faragatlan deszkaládája körül

ruhakölteményekből divatbemutatót tartanak

Amerika legelőkelőbb hölgyei.

S akik élteben ujjukat se mozdították érte,

most időzített bűnbánó mosolyt küldenek a kamerák felé.

...Megindul a csacsivonta kordé...

nemesebb hintó nem vitt még angol királyt,

királyok között még nem volt ily emberi ember.

Fehérek!

Mélyebbre hajtsátok fejeteket!

Ezt a döbbenetet

nem érzi jobban más, csak

Néger.

Örökkévaló!

Szelíd szolgád, íme, Hozzád közelít.

Hisszük azt, hogy színtelen vagy, akár az igazság.

Fekete galambok szállítsátok színed elé lelkét,

melynek fehérségéből tanulhatnak angyalaid is!

EGY KÜLÖNC KÖLTŐCSKE
KOCSMAI KÖTEKEDÉSE
AVAGY AZ „UTOLSÓ SZONETT”?

Hogy én? „elázva”? meg „beképzelt”? „goromba”?
Hogy mocsokban élek, és sörbe lóg a nyálam?
Mosdathatsz naponta éjszurok koromba,
se te, se ti, se más nem lesz tisztább nálam.

Csak annyi nedv, mit nyelv végigvon az ostyán.
Nem kell több, se harmat, röpke nyári zápor:
foszlik fejedem a megrendelt borostyán!
Mi lesz, ha majd ömlik – istenigazából?

Irigy és olcsó a vád ellenem – koholt.
Lecsúszva „így” pincepadkán lebzselőnek
bő kézzel mérítek az ingyen alkoholt.

Üres pohárral kunyerálva – előleg
nincs –, ha itt meglát az asszony, rögtön leszid.
Mit?... Hogy írjak?... Ne tölts! Nem kell a féldecid!!!

MÁSODIK CIKLUS

I.

Rám szólt a mennyek küszöbén: Mit akarsz te vén!
...Azóta zuhanok... lennék bár tüzes láva,
kéjenc, hős, kinek tornyokat tipor a lába,
napkelet királya tömjént himbáló tevéen...

Mindhiába... Mim van? Lelkem az egyetlen kincs,
mely egyre ásitóbb örvény, és nem szül babért.
Ördög! Elcserélném egyetlen ifjú napért!
Hazug legenda: hisz ma már még ördög sincs,

se boldog istenek, kiknek víg lakomáján
vadul esdve hasztalan verném szét homlokom...
– míg a vágy máglyái égnek legizzóbb fokon –

Csak egy ima repül az álmok vitorláján:
csak egy napra egybeforrni – nem csak az ágyban –
a Tejútig lángoló örök tiszta vágyban.

II.

Z U H A N Á S

Mint ki liftaknába lép, s le: ezer emelet,
kit torony taszított, s nagy ívben száll az állvány
véle, míg a test porba érve vért és sárt hány,
nélküled zuhanok (bár szállhatnék teveled).

Mint kit elrúgott a domb, s ködös dér fehér
homályába hullva száll alá a szárnyon
az álom legmélyére kába kórházi ágyon,
hull... s zuhanása se véget, se földet nem ér...

...a Téren át zuhanok hanyatt kalimpálva
...üres tartály, mit gépből az Űrbe kilöknek –
kihalt bolygók e rögnék kitérve pörögnek

kiszabott körben – a Magányból is kizárva –
...se planéták, se holdak, hogy magamhoz húzzam,
csak zuhanok... s nincs tárgy, min magam összeűzzam!

VII.

S Z Ő N Y I A Z E S T E C Í M Ű K É P E A L Á

Eltűnt a Nappal, nyomát hasztalan kereste
a hold, s megáll az ösvényén, mely időtlen út,
földmélye titkáról hallgat a kerek kút.
Egy perc még, s kitáruul a csendillatú Este.

Tejről tűnődő tehén: mily áhított derű!
Csak állok itt, álmodó fatörzsnek lefestve,
némán, de kimondhatatlan vágytól repesve
súgja szívem: a boldogság milyen egyszerű!

Ki lényem betölti, a nő ideül mellém,
meg a gyermek, ki elalél az anyja mellén.
Kell több?

Forró hullám, ahogy a tenger árad,
előnt. A jóság sárga futótüze támad,
aranyló szőnyege e fáradt földre szárad.
Csak állok itt, szívem nem bírja szóra számat.

Vak éj fölöttem gubbasztó tört szárnyú madár.
Egy jámbor istennel, ki többi közt is árva,
kietlen sarki gőgös jégkockába zárva
sakkozik már értem is a csontszemű Halál...

Mély magányom bazaltbarlangjában roskatag
ülök önmagamban – didergő fény – égek
– vaksin pislogó lámpába gyömöszölt lélek –
emléktörmelékbe túrva, mit fáradt patak

kirak elibém, mielőtt a mélybe zúdul...
Csak az a nap él, melyre rácsorog s eltemet
arany gyantát könnyező szemed,

és örökre megőrzi megkövülten, mint a rútvul
áldozatul esett csöpp bogarat a jantár -,
a többi halott kavics közt ékkő gyanánt áll.

Tél van.
A lében ólmos kód lebeg.
Az ablak párkányára surranó,
nagymellű bámész verebek.
Kakaskodó prófétahad,
szívós, mint a bögyöl.
Az üvegre koppant, azt hiszi,
hogy csőre acélpöröly,
hangjuk hörög, sívít,
cérnaszó vagy tompa:
ENGEDJETEK BE AZ IRODALOMBA!
Szegény had.

Ha tudná mennyi könyv szól arról
– nem kis halom –
vajon meleg kuckóban kuksol
az irodalom?

Vagy szeles tereken száguld?
Kopogjon csak, ha csőre van,
vésse át a tél jegét!

Ezt tőle ne vedd zokon!
De ne hagyja ott a bádagon

mésztejbe nyúló védjegyét!

Hogy reménytelen,
már rájött elébb
egy se kinti, se benti
közömbös veréb.

HÁROM HÁBORÚ NEMZEDÉKE

Rám gondolt apám csillagfátylú pici inget,
míg csizmája a vártán a lábára fagyott,
vágyában éltem. A Szorongás, mit rám hagyott,
szűk odú, melyből lelke félve kiteginget.

Az ifjúság égi íve leírhatatlan
ragyogású éter. Letörli varjú-gépek
hada. Szárnyat bontó angyal fél, mint a féreg,
s lyukat váj a földbe, mely vérző bombakatlan.

Szürke hajjal zihálok, szitaszemüveggel
harmathamvú szőlőt oltok, ha jó a reggel.
Torkomba fül a dal, ha véget ér a séta.

Félek: kerítéslécből majd hogy válik rakéta,
árnyképpé égeti arcom tűzatomhalom...
mutogatják majd egy új pompéji romfalón.

1984. május

BLOOMINGTON

D. Gyulának

Ha megszánna egy mesés, palackba zárt szellem,
s szállhatnék vissza, mint fészkére a fecske,
a korba, mikor ifjú volt a vér s erecske,
s szunnyadó vulkán-sípokat hörgött a mellem...

Itt szeretnék... szökellve át a csergő Jordán
hídján légyottra futni fák övezte ódon
termek közt... és élni koldus-királyfi módon
szüntelen kémelve jövőndő oldalbordám

szelíd mosolyokba az öröm vágya végett,
...száguldva versenyre kelni s győzni is talán,
álmok helyett űzni a nagy l e h e t ő s é g e t ...

...majd bölcs mosollyal függni az Alumni falán,
mely előtt a Tudás és Tekintély nyugodtan áll.
...diáknak lenni, itt, hol Te lennél a tanár.

Indiana, 1986

ÚJJÁÉBREDŐ REMÉNYEK

1990-1993

EGY GLADIÁTOR BÚCSÚJA

Szerelmem,

tudod, hogy ketrebe zártak,
s mikor a rács előtt elsuhantál,
csupán szemedből tudom, hogy szeretsz...
...de vér kell a csőcseléknek!

Szemeid holnap már hiába várnak.
Én harcra kiképzett - áldozati bolond
hol hősnak titulálnak,
hol arctalan cselédnek,
búcsúzom, ma délben vár a porond...
...mert vér kell a csőcseléknek

meg harc - céltalan, nem „fogért fogat”.

Pénz kell a nagysérvű heréknek!

Hogy nyerjen az, aki rám fogad.

Cirkusz az életért...

hol erre, hol arra billen a mérleg.

Nem látlak már! Csupán arra kérlek:

Fordulj el! Mutasd meg: nem vagy mai

vérgőzben vigyorgó kéjelgő római.

Vér meg haláltusa kell a csőcseléknek!

Ne lásd a tócsát, mely mellemből szívárog.

A győztes vasat tartó – véten,
áldozati bolond, éppoly szerencsétlen.
Éltem – mit neked szántam – elfoly, vár: az Árok.
Merevülő szemem búcsút int a légnak...
Vér meg haláltusa kell a csőcseléknek.

ORDÍTÓ SEBEK BOSZNIÁBÓL

A Z O R V L Ö V É S Z

Halódnak lassan a vallásos izmusok
hordókon ágáló borotvált megváltók,
szánalmas Krisztusok.
Lehullt a homály,
míg a zűrzavar végleg beáll:
felbukkan a Gonosz,
sebtében új Istent kreál.
Alattomos és fenyegető, akár a kobra:
az ORVLÖVÉSZ fegyveres faszobra.
Acélszín lakkal fújták be – elhidd, hogy örök.
Fegyvere él – és mindig és mindenütt – dörög.
Ha néma – csövében a halál lapul;
a Gonosz ezt vette alapul,
ez a csőben szunnyadó őselem:
a világot szétziláló Félelem!
Az új istenség emberi alakja
felpumpált erő (gyűlöl s nem tagadja),
merev és üres, nincs benne szív vagy értelem,
de van Fegyvere, s használja hirtelen,
Parancsot követelő
mindenkit – mindegy kit –
lelő,

81

ki él és mozog.
Fal vagy házsorok,
felszaggat falvakat,
városokat sokat
felszántja gránátja
a már megbékélt sírokat.

...ha egyszer hatalomra jut
korom lesz a világ, és véres a Tejút.

Ne remélj!

Mindegy - mikor s hol - lőnek tarkón
ágyban, képernyőn vagy utcasarkon,
míg nem leszel halott:
felesleges vagy, kiszolgáltatott.

Jaj, hová foszlottál Európa?

Kalandor, költő meg pópa
egyforma - esztelen.

„Hóembertáztató eső a hóba!”

(Még a hóember is meztelen?)

Hajszál-reményt - mutatóba!

Üres fecsegés - fesztelen.

A nagy Álom, egységpróba?

Hová foszlottál Európa?

A K O R O M

„Felhők feletti csendben örök a nap;
ragyogó sziklák, fénylő orom...
Hová lett szemed a nagy rombolásban?”

A felhők alatt „más van”;
rom, rom, rom és csak korom.
Eszeveszett tombolásban
az öröm elégett, hull a korom...
korom a házorom
a düledező házsoron
- még a pólyán is korom.
Eltorzult nagy halom
az egyszemű fájdalom
- örök némasággal rokon -
fekete szivárvány íveli át,
öleli át: bekeretezi a korom.

Hiába zöldell a mező!

Ha átsurransz a holtan meredező
falakon, nyomodban mint komor komondor
friss sír könnyektől meg sem száradt dombján,
sorakozó sírok sora nesztelen dongja,
hogy él a Gyűlölet, vaksötét tárnák mélyén dorombol

és rombol

- még nem volt elég a romból?

konokul és megfontoltan rombol,

a korom hull, hull a korom

az olajág szénné égett lombja...

Hogy „elég volt!” nincs, aki kimondja?!

Míg átsuhansz a romokon

mint konokul izzó homokon,

a melletted bujkáló rokon sírokon

virág helyett

ott gubbaszt a korom, a korom.

Hogy lehet ez? ... ki mondja ki: MÁR SOK!

Kiagyalt filmszörnyek ösztönében fogant
alaktalan és leírhatatlan látomások!

Hová lett az Ember, a szívárványagyú?

E műzivatárban, mesterséges lázban

(a még meg sem rajzolt Európa-házban)

hol a megbocsájtás, hol a jószág?

A túlvilágot is megmérgező: a Valóság!

E görcsbe merevedett tájban

szétfröcsög a vér, mégis aszály van,

szögesdrót befonta doboz: „rablak”,

riadt gyermekszem helyén

beomlott pinceablak.

Élni?

Golyók közt cikázó nappalokban

senyvedőn véget nem érő estén,

mint bélféreg egy koldus altestén?

...gyiloktól hemzsegő gyűlöletes tóban

én is meghaltam Szarajevóban!

EGY IRAKI KATONÁHOZ

Borostás arcodat
nem láthattam,
félig földbe fúrva,
mintha a friss esőtől áztatott homok
hűsítő nedvességét kívánta volna merevülő
ajkad
a közelítő halál forrósága ellen,
véred felitta az örökké szomjas sivatag.
Csak összezárt öklödet,
mely összegyűrt röplapot szorongatott
utolsó reményként
mint útlevelet
katonapokolból a megváltó paradicsomba.
Csak elmerevülő öklödet,
mely lehanyatlott a hozzád térdelő katona
kezében,
akit a testvériség nevében
neked
kellett volna megölnöd,
aki éppúgy félt a haláltól,
mint te,
aki éppúgy nem akart megölni téged,
mint te őt,
aki talán őszintén sajnálja,

hogy későn érkezett,
hogy már nincs módjában
rajtad segíteni.

Talán olvasni sem tudtál,
csak nézted a rajzot,
rajta két másfajta katonát
másfajta zászlóval
békésen kezet fogni.

Ezt lobogtattad,
mint más a fehér zászlót
életért esengve,
de az „ellenséged”
későn érkezett,
már nem állt módjában téged megmenteni.

Látom
terepszínű ruhád meg feslett cipődet,
melybe a Hatalom bújtatott,
melyben nemsokára eltakar a homok,
névtelenül, nyomtalanul.

A mérhetetlen olajvagyontól

neked

több nem jutott.

Hatalom, Hatalom, fekete Hatalom.

Kis Sztálinoknak nagyra nőtt árnya.

Megrázó halálad
emlékezni késztet.

Az őrült „mintakép”,
ha tovább élt volna
csak egy évtizeddel
dús bajusza alatt
gyilkos mosolyával
remegő népekkel
így kockázott volna,
mint most idejétmúlt
véres hasonmása...
...így másznék ki én is
a rámparancsolt lyukból,
mint sebesült állat
nem a sivatagban,
Európa közepén
papírt lobogtatva
s azon imádkozva:
a „gyűlölt ellenség”
időben elérjen,
míg szívemben a vér
végleg meg nem alvad.

Kit nem tartott hálójában a
Hatalom,
Nem értheti, ne is olvassa e
dalom.

1991, a háború utolsó napján

TO ONE

Egy széttöredezett szonett cserepei prózában

Az ajtót – mint ifjú – betettem
a szoba homálya felitta halk nesztét...
s ő mint kitárt karú Vágy – megállott előttem,
vágtyól pihegőn s csak csók már a beszéd –
mint férfi oldottam le mezét –
a vágyak vakító krétaszobra
úgy állt előttem
meztelen.
Bőréhez értem – ez volt csak a kezdet –
ujjam rögtön lángolni kezdett
a tűz egész testemen áthatolt
a szobor úgy szórta szertesztét
a lángot, mint csillagszóró,
aki salakká égni akar...
Nézd! Azóta e kar:
ötágú gyertya – a kezem...
...és én elrohantam, mint ki elveszti esztét...
a lángoló szobor – kitárt karú – ott izzott meztelen,
...s én futottam, rohantam, futottam – esztelen...
futottam, míg zátonyra jutottam – elborít a fullasztó tajték.
„A büntetésed ez – szólt rám az Úr –,
kit örök szomj gyötör, sós vízbe fül,

az ár ellen úszol, és elhagy az erőd,
mert elhagytad
a neked teremtett – legtisztább nőt.
Borítson fullasztó tajték!”

...úszom a Kikötő felé – vihar dobál,
szemem kimarva, agyam elázott
a Kikötő felé, mely ölelő hajlék
szeme színével kitapétázott –
a Kikötő felé, mely fölött ott áll,
magasodik: a kitárt karú Szobor

és vár...

Hiába úszom feléje – egyre messzebb sodor az ár!

KÉT VERS EGY EMLÉKKÖNYVBÉ

I.

Nem mese ez,
tény és való,
már tízéves
a kis Kaló.
Nem kell hinta,
fakard, faló!
A kis Kaló
könyvet faló:
„Negyven rabló
meg az Ali...”
elbújhatnak,
ha jön Kali.
Rút varázsló
rosszforraló
messziről int:
halló, Kaló!
De túl – kamasz
éber álmán,
túl zsvajon,
sulilármán,
tip-topogva

91

hernyón - lárván,
iskolába
frissen járván,
„nagyi”-t mindig
szívbe zárván,
nem maradsz te
soha árván.
Mint a kókusz
fenn a pálmán,
oly nagyra nőj,
ifjú Kálmán!

II.

Születésnapodra ugyan mit írhatnék
emlékkönyvedbe - drága unokám -,
az alig megkezdett lap árván fehéredik...
rettenettől remeg a kezem,
sikong a sziréna - megrezzenek -, jaj, kit visznek megint?!

Tizenöt éves nem leszel soha!

Engem e fájdalom ólompincébe zár.
Pálma termeted - melyet úgy ölelt át anyád,
mint kútágast a hajnalka felfutó virága -
koporsódba alig fért bele...
...s a gyilkos autó körbejár...
Kisleányok szerelmes őszi rózsza-ágyán

alszol... míg lelkeinket temeti a gyász.
Az aggódó szigor: „Vigyázz magadra!” Mit ér? Mit ér?
„Tudok vigyázni”, ha más nem vigyáz.
Most, hogy agyadban bimbóba búj az értelem
és sejtetni engedé kristályos jövőd...
szíves ifjú - itt hagytál szívtelen...
...mint gondos anyóka, ki érzi, hogy beteg
- s ajtaja előtt az Ünnepek -
féltve őrzött karácsonydíszeit
bontogatja óvatos papírból,
rakosgatja, utoljára talán, feldíszíteni...
- a szent fenyőt kertjéből kilopták -
csak néz, néz maga elé, nem ért, csak bámul réveteg...
mit tegyek most gyűjtött „kincseimmel”?
mit úgy hordtam össze, mint magot a föld alá az ürge,
fél századon át, neked tartogattam.
Kire aggathatom, angyalhaj gyanánt,
kit öltöztessenek Szent karácsony este?...
...mi „lehetél volna” - azt siratom én!
Karjaim többől lemetszve, reményvesztett vén...
Uram!
Esendők vagyunk,
mosatlan szennyest, rozsdás láncokat
gyömöszölt batyunkba az uralkodó „gén”.
Jó fiú volt!
Ne várakoztasd őt mennyednek küszöbén...

Ha úgy ítélsz,
nálánál nemesebb lelkeknek nyittatsz csak kaput
- megmásíthatatlan, örök Akarat -
mennyországod - Uram - üresen marad.

ÓDA EGY VERÉBFIÓKÁHOZ

Hódolat J. Keats emléke előtt

Ébredek... mikor a hajnal pírja
az ég elsápadó homlokára
új reggel első betűit írja,
...szükség kihajt vacogva. A pára
cseppbe zárja a tűnő csillagot,
szendergő kazlak között a boglya
horkol még, és ásított a pajta
- ólmos lábam szérűhöz ballagott
küszködve, hogy az ingert visszafogja -
ónszín homály gőzölög ki rajta.

Megáll a láb, rá béklyót rak a görcs,
...tenni azt, mi elkerülhetetlen...
kilyukadt Álomból kipattant bölcs
bomló éjtől ázott földre retten
szemembe szűrt - mielőtt megtettem -
pihés rongy a földön, kis húsdarab,
ki tollanincs szárnyával útra kelt.
Verébfí - (tán rokonok mindketten?)
Holt! (tárt torkú vággyal sárba harap,
s kit költő eddig meg nem énekelt.)

Te vérző lágy kavics, mért szólsz ma rám?
Mért kísérted szívemben a költőt?
Miért?... A lét körénk font bús karám.
Kitörnünk?!... Ó mondd, mit tett kiköltőd?
Nem talált számodra más, szebb tanyát?
Didergő bőrod szúrta a szalma?
Égő szemével les rád a macska?
Nem táplált tovább csapodár anyád?
Kíváncsinak ez lett a jutalma?
...„ha szárnyad van, repülhetsz?” - te csacska!

Roncsod felett áll s medítál papod,
míg tömjén gőzölög - szaga maró.
Sárga néma csőr - énem faggatod?
... foszlik még... bomlik az éjtakaró...
Hajnal hajnalán csalódtál-e? Mondd!
Kis verébszívvél alig mérhető
erőt, e lázas roppant üdvhozót
élted-e a szerelmet? (csak befont?),
mely erdőt gyújt, s lángol a hegytető,
és gyökeréig izzik a bozót?

Vagy elbűvölt a kandúrkéjú halál?
unván a szeméten dúló viadalt,
elébe mentél? - Úgyis rád talál!
Nem! Sejttem én, te hallhattad a dalt,

bájitalt, melytől szomjas lesz a lég.
Nem Csalogány! Hangod csirip-cserép,
gyémántfény álmaid - homok-mesék.
Vágy, Akarat? A Dalhoz nem elég!
Veréb maradsz! Hiába, csak veréb.
Tűnj! Mert belep a bántó büszkeség.

KEVÉSBÉ TÖRŐDJ A TESTTEL

Kevésbé törődj a Testtel
az csupán cipő,
mit lábamra húz a szellem,
bár sokan tiltakoznak a szellem léte ellen
hívén az anyagot: a Bőrt.
Fapapucs, csizma – álmokkal teli
álmodja magáról: üveglábbeli,
gyöngyökkel cifrázó báli fények
mámorában elhiszi magáról:
a Cipő a lényeg.
Festegeti, cicomázza,
hogy „különleges” legyen a máza.
A fatalpúnak kívánság-jutalma:
hogy majdan bőrből legyen a talpa!

Legyen bár szivárványszín
vagy foltosan tarka,
egyszer mindegyiknek eltörik a sarka,
színházi port vagy út sarát nyelve
kínjában kékülvén kilóg majd a nyelve,
kidobják mind, szépen a szemétdombra,
hol az vár rájuk mi a hulló lombra...

Kevésbé törődj a Testtel,
a Szellem új cipőbe búj
– nem mindig kényelmes az, ami új –
a nagy Ajándékozásnál nem tudjuk,
mily lábbeli kerül a kosárba.
A Cipő célja: a Szellem ne érjen a sárba!
Sokszor kell váltani,
míg tengernyi sáron poron át
eléri kijelölt örök otthonát.

SÍRVERS, BÚCSÚZÓ VAGY TESTAMENTUM?

Túl mindenen, okoskodó éssen,
elfogyott az út, s nincsen tovább?
A láb merev végsőkre készen,
pillantásom is egyre tétovább,
kihűl a szem, a vér, a csontkezem.
Mily együgyű töprengeni ezen:
betűim ostobán minek véessem?
Vagy elképzelem a temetésem?

Tengermélyről jöttem, mint árva hal,
tengernyi lény közt társtalan s kihál,
„úszni – szállni a tenger s lég egén”
s nem fulladozni bárka fenekén
hordóba zártan „Jaj” nevű hajón.
Ez – utolsó sóízű óhajom:
...matróznak sem kell rum, hogy berúgjon,
csizmája a peremről lerúgjon...
a test – honnan jött – mélybe visszavisz...
egy „hal” halála – éppúgy mint éltem,
maradjon közömbös, észrevétlen
- ne csobbanjon a víz!

JEGYZETEK

MENEDÉK. Érsekújvári főiskolások és művészek 1946 decemberében alapított baráti körének a SZENT GYÖRGY KOLLÉGIUM-nak irodalmi lapja.

A SIRÁLY ÉNEKE. E vers keletkezéséről lásd a szerző „Hogy lett öcsémből költő?” című írását.

EGY NŐRŐL ÁLMODOM. E szonettciklus a MENEDÉK-ben Erzsikék címmel szerepelt.

SÓTALAN ÉLET. Szemelvények a szerző angol hadifogságot megjárt apró noteszéből.

DISZNÓOLÉS ELŐTT. E versről bővebben az „Ez nem Szolzsenyicin!” című írásában.

HAJÓGYÁR. Az első nyomtatásban megjelent verse a Fáklya utolsó számában 1956-ban. Feltételül szabták: munkás tárgyú legyen.

TESTVÉREM VAGY! E vers keletkezéséről és tragédiájáról a „Miért rekedtem meg?” című válaszában szól bővebben.

NOVEMBERI TÁJKÉP. Az előző vers megjelenése után (1957) vagy harminc évre rá került kiadásra Nyugaton.

BLOOMINGTON. Egyetemi város Indianában. Az Alumni: az egyetem kiváló diákjainak emlékét őrző díszterem.

TO ONE. Egy J. Keats szonett kezdősora, jelentése: Valakihez.

TARTALOM

A MENEDÉK KORSZAKA (1945-1948)

ELSŐ TANÍTÓM	5
A SIRÁLY ÉNEKE	6
„AZ ELSODORT FALU”	9
SZ. I. MELLSZOBRÁRA	10
EGY NŐRŐL ÁLMODOM	11
SÓTALAN ÉLET	36

A KIBONTAKOZÁS KERESÉSE (1950-1956)

HÓVIRÁGHOZ	49
HAJÓGYÁR	50
ÜZENET MESSZIRŐL...	51
A GYÁR	52
DISZNÓÖLÉS ELŐTT	53
TESTVÉREM VAGY!	54
NOVEMBERI TÁJKÉP	56

A HALLGATÁS ÉVEI (1957-1990)

SEJTELEM	59
SPLENDID BALKONJÁN	60
HANYATT A VÍZBEN	61
EGY SÖRBÁRBAN	62
A DARKOVI PARKBAN II.	63

HALK MEDITÁCIÓ	66
EGY KÜLÖNC KÖLTŐCSKE KOCSMAI	
KÖTEKEDÉSE AVAGY AZ „UTOLSÓ SZONETT”?	68
MÁSODIK CIKLUS	69
MARÓDIA	73
HÁROM HÁBORÚ NEMZEDÉKE	75
BLOOMINGTON	76
.	
ÚJJÁÉBREDŐ REMÉNYEK (1990-1993)	
EGY GLADIÁTOR BÚCSÚJA	79
ORDÍTÓ SEBEK BOSZNIÁBÓL	81
EGY IRAKI KATONÁHOZ	86
TO ONE	89
KÉT VERS EGY EMLÉKKÖNYVBÉ	91
ÓDA EGY VERÉBFIÓKÁHOZ	95
KEVÉSBÉ TÖRŐDJ A TESTTEL	98
SÍRVERS, BÚCSÚZÓ VAGY TESTAMENTUM?	100
JEGYZETEK	101